

Dorpscanon van Folsgeare

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

Folsgare vanuit een luchtballon gezien

© Foto Atse Bruin

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

Folsgare is rond de elfde eeuw ontstaan aan de rand van de Middellzee.

Hoe is de naam van het dorp door de tijd heen geschreven?

In “Fryske Plaknammen” deel XIV blz. 37 / juli 1965 staat een opsomming van namen voor Folsgare:

1250	Folclaghen Folslaghen Foldesgara
1431	Foldsghara Folsdghara
1440	Ffollelagen Folzegar Ffolsdegara
1453	Folsgaerstera

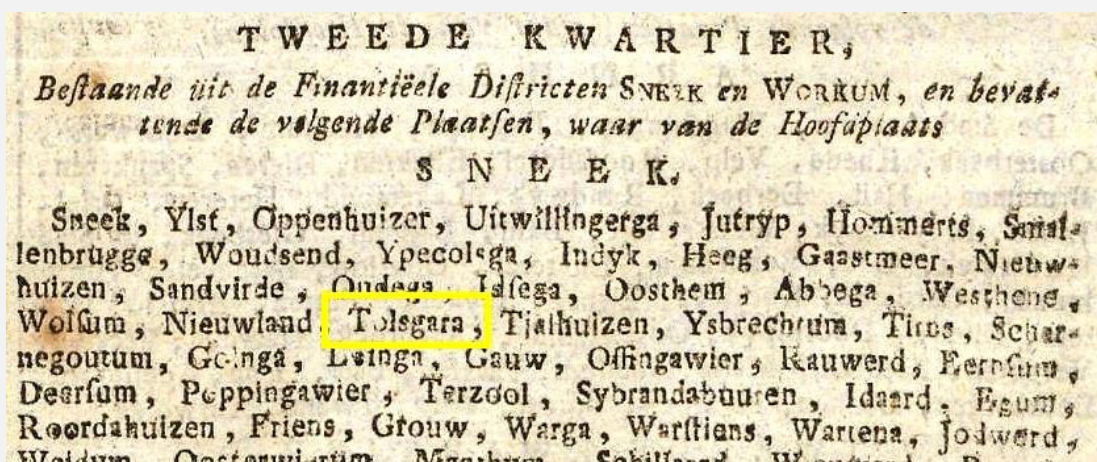
Dorpscanon van Folsgeare

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

1482	Ffollehoge
	Ffolsgare
1492	Folsgaere
1496	Foldisgaer
	Vulsgaerde
1499	Foudisgaerre
1505	Folsgera
1517	Ffolgara
	Folsgerre
1520	Folsghara
	Foldsgaere
	Foldsgaerstera
	Volschaer
1563	Folssgaere
1625	Folsgar

Daarnaast komen nog voor: Folsgara / Folsgaare / Ffolsga / Foudsghara / Volsgara / Folsgaer / Ffolsgare / Folsgera / Ffolsgara

In de “Koninklijke Courant” van 14-05-1807 staat “**Tolsgara**”

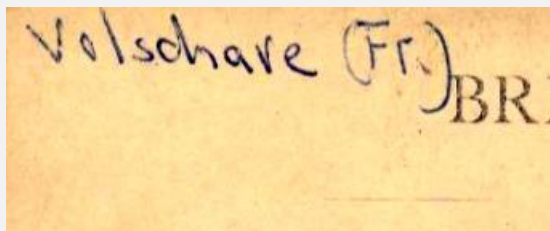
Dorpscanon van Folsgeare

Fols gare (NL) / Folsgeare (FR)

In de voorgaande eeuwen wordt de naam voor het dorp in kranten en op kaarten het meest als Folsgara geschreven.

MEn præfenteerd publicq aan de Minftaanneemende te Befteeden: Het GRAAVEN van een nieuwe SLOOT, ter lengte van ongeveer vyftig Roeden, in de plaats thans by *Tme Kempes* in gebruik onder den Dorpe **Folsgara**. Wie hier aan gadinge maakt, kome op Woensdag den 7 Maart 1798 des voormiddags te elf uur, in de Herberg te **Folsgara**, en neeme aan op dan voortleezene Conditien.

LC 03-03-1798

Volschare op een briefkaart uit 1924

Folsgara wordt Folsgeare

Winter 1950

foto: Harmen Wiersma

In de krant van 2004 stond nog “Volsgare” en in een ambtelijk schrijven over het nieuwe stuk A7 rond Sneek stond “Folsgaere”.

Recentelijk stond het als “Volsgeere” geschreven in een lokaal nieuwsblad.

Schrijf je de naam van het dorp nou met een F of een V ?

De F en de V werden vroeger heel vaak doorelkaar gebruikt. Zo werd Friesland ook wel als Vriesland geschreven. Datzelfde gebeurde ook wel met Folsgare, dat dus ook als Volsgare voor kwam.

Dorpscanon van Folsgeare

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

Waar komt de naam Folsgare/ Folsgeare vandaan?

De **Plaatsengids** en **Wikipedia** verwijzen beide naar het Oudfriesse gâra = geer, een wigvormend, spits toelopend stuk land dat in bezit is van een persoon met de naam Foldo of bewoond werd door iemand met die naam.

In de **Encyclopedie van Friesland** (1958) onder redactie van Prof. Dr. J.H. Brouwer staat onder Folsgare / Folsgeare: gare = landtong, met mansnaam?

Het tweede deel van de naam:

Uit de lijst met schrijfwijzen van het dorp blijkt dat het achtervoegsel eerst vooral “gara” was i.p.v. “gare”. De verandering van “gara” naar “gare” heeft zich in de loop van de tijd voltrokken.

De Plaatsengids en Wikiedia wijzen er op dat in het Oudfries “gâra” betekent: geer 'wigvormig, spits toelopend stuk land.

De Encyclopedie van Friesland schrijft dat “gare” landtong betekent.

Een weiland net westelijk van Schenerstate, heeft in de Floreen kohiers van 1700 de veldnaam “de Gare”. Dit stuk land grenst aan de noordzijde van het Middelpad of Legedyk. Deze naam is misschien de oorsprong voor de naamwisseling van het achtervoegsel van het dorp. De oude betekenis was wellicht in de loop der jaren niet meer van toepassing of bekend en beide, het dorp en het weiland zullen een landtong zijn geweest.

“Te gaer” betekent in het Oudfries “samenkomen”.

“Gear” in het Frysk heeft dezelfde betekenis als “Gara” , dus de Fryske naam heeft de oude betekenis overgenomen.

Het eerste deel “Fol” zou de voornaam van een man kunnen zijn. Follegea en het Follân (bij Langweer) Folprandeskerca (verdrongen dorp) zouden daar ook naar vernoemd kunnen zijn.

De eerste vermelding van het dorp was in 1250 dus moeten we kijken naar namen die in die tijd in gebruik waren. De namen Fol of Foldes komen in het geheel niet voor. Fols komt ook niet voor, maar gezien de schijfwijzen van het dorp, zou de naam origineel als Folc geschreven kunnen zijn. Dat dit zeer aannemelijk lijkt, blijkt uit het feit dat in 1250 de naam al een keer met Folc begint. De naam Folc komt bovendien voor in de top tien van populaire namen in die periode.

Dorpscanon van Folsgeare

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

rang	mannelijk eerste element	N	vrouwelijk eerste element	N
1	Adal	261	Adal	42
2	Thiad	247	Thiad	37
3	Ger	186	Irmin	25
4	Ragin	134	Ger	24
5	Rud	132	Ragin	19
6	Liud	129	Liud	19
7	Folc	114	Magin	19
8	God	108	Ric	18
9	Her	106	Hild	15
10	Od	90	Heil	14

In de jaren vóór 1150 komen mannennamen voor die beginnen met Folc, gevolgd door een achtervoegsel, zoals Folcbad, Folcbald, Folcbert. Namen die beginnen met Fol of Fols komen niet in de lijsten voor. Voor vrouwen is een naam met Folc niet populair.

Kijkend naar het voorkomen van de namen met Folc in Fryslân, in die tijd nog Frisia genoemd, komen we uit op Folcwald en Folcold. De eerste naam komt voor in oorkonden in het jaar 650 en de tweede in het jaar 928.

Dus dat één van deze personen de naamgever is van het dorp, valt te betwijfelen.

Vervolgens kunnen we kijken naar de betekenis van de oud Germaanse naam Folc. De Stammentabel voor Germaanse namen toont alle naam-elementen die zijn aangetroffen in de Lage Landen voor 1150.

stam	betekenis	frequentie als eerste element		frequentie als tweede element		totaal
		man	vrouw	man	vrouw	
Folc	krijgsvolk	112	10	1		123

Dorpscanon van Folsgeare

Folsgare (NL) / Folsgeare (FR)

In de oudheid verzamelden zich waarschijnlijk krijgers op een plek voor ze ten strijde gingen of ze gebruikten de plek voor de verering van hun goden om de overwinning te vragen.

In die begintijd was die plek bij het dorp een landtong en één van de hogere plekken aan de zuidelijke Middellzee, bereikbaar over land of boot bij hoog water. Het lag centraal in die zuidelijke helft, dus een ideale ontmoetingsplek.

Als we de betekenis van Folc (krijgsvolk) en Gara (te gaer) samenvoegen, komen we op een zeer waarschijnlijke verklaring van de originele naam.

Een plek waar krijgsvolk of gewoon een groep mensen samenkwam.

In de nabijheid van het dorp was al bewoning aan het begin van de jaartelling waarna ze verdween. De nieuwe Friezen kwamen rond 400 na Christus terug. Ze zullen dus in de loop van de tijd ook weer in deze regio zijn gekomen. Gezien de naam die oud Germaans is, moeten er al vrij snel mensen zijn gekomen die zich op die plek of in de buurt hebben gevestigd.

Folsgare zou dus kunnen betekenen:

Een plek waar het (krijgs)volk samenkwam

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Atse Bruin, Harmen Wiersma

Krantenartikelen: LC, Koninklijke Courant

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkenen. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.